

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1930.

Första kammaren.

Nr 21.

Lördagen den 29 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 3.30 e. m.; och dess förhandlingar leddes av herr andre vice talmannen.

Justerades protokollen för den 22 och den 24 innevarande månad.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 6 A, i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1930/1931 under riksstatens sjätte huvudtitel, innefattande anslagen till kommunikationsdepartementet;

nr 80, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående nedläggande av statsbanedelen Dagarn—Hultebo m. m.;

nr 81, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för kanallotsarna vid Trollhätte kanal från skyldighet att återbära andel i vissa för mycket uppburna lotspenningar;

nr 82, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatta åtgärder för främjande av sparsamhet bland skolungdomen;

nr 84, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avskrivning av viss del av statslån till Varberg—Ätrans och Eksjö—Österbymo järnvägsaktiebolag;

nr 85, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förvärvande för telegrafverkets räkning av vissa tomter i Göteborg;

nr 86, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dispositionen av förefintlig behållning å anslag till undervattensbåtmateriel;

nr 88, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för förre löjtnanten i Norrbottens regementes reserv O. G. W. Lindh från viss ersättningskyldighet;

nr 89, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för kaptenen O. P. B. Dahlström och fanjunkaren K. R. Juhlin från viss ersättningskyldighet;

nr 90, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för förre volontären A. E. Nordin från viss betalningsskyldighet;

nr 91, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående brandskyddsanordningar i operabyggnaden och dramatiska teaterns byggnad;

nr 92, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrings- och reparationsarbeten i universitetshuset i Lund;

nr 93, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utvidgning och förbättring av lokalerna för institutet och förskolan för blindas å Tomtebodas;

nr 94, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående överlåtelse på Östersunds stad av den Kungl. Maj:t och kronan tillkommande rätten till högre allmänna läroverkets i Östersund byggnader;

nr 95, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bidrag till vissa kassor vid de högre allmänna läroverken för flickor i Stockholm, Göteborg, Malmö och Hälsingborg;

nr 96, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående rätt för lektorn C. G. Bondeson till viss tjänstårsberäkning;

nr 97, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statsbidrag till uppförande av två arbetsstugor inom Nedertorneå och Gällivare församlingar; samt

nr 98, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående disposition av lappskolbordet i Gällivare.

Anmälades och godkändes konstitutionsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 79, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående godkännande av en i Genève den 17 juni 1925 dagtecknad konvention rörande kontroll av den internationella handeln med vapen, ammunition och krigsmateriel.

Anmälades och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 103, i anledning av väckt motion om viss ändring i lagen om skogsaccis; och

nr 104, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tullfri införsel av två telefonkablar.

Anmälades och godkändes jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 105, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående statens avdikningsanslag;

nr 106, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående visst ägoutbyte mellan kronan och Nitroglycerinaktiebolaget;

nr 107, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av tullverkets andel av en till Råå fiskeläges skifteslag hörande samfällighet;

nr 108, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av kronan tillhöriga $\frac{3}{32}$ mantal Långforssel nr 1 i Överkalix socken samt efterskänkande i samband med försäljningen av visst räntekrav;

nr 109, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa eftergifter för S. E. Carlströmer i fråga om betalning av köpeskilling för en inköpt kronoegendom;

nr 110, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljningspriset för en fastighet inom Malmköpings köping;

nr 111, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avsättande till nationalpark av visst område av kronoparken Idre i Kopparbergs län m. m.;

nr 112, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för B. Larsson med flera från vissa dem enligt kontrakt åliggande förpliktelser;

nr 113, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående medgivande för Kungl. Maj:t att i vissa fall försälja kronoegendom;

nr 114, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående efterskänkande av en kronans fordran mot landskamreraren C. F. Johanson;

nr 115, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avstående från visst ersättningskrav mot jägmästaren i Halmstads revir C. E. L. von Sydow;

nr 116, i anledning av väckt motion om viss ändring av gällande bestämmel-

ser angående prissättningen å tjärved inom Västerbottens och Norrbottens läns kronoparker; samt

nr 117, i anledning av väckt motion angående fullständigt frigivande av salfångst med sax.

Anmäldes och godkändes sammansatta banko- och första lagutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 118, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om bokföring vid enskild järnväg m. m.

Anmäldes och bordlades

konstitutionsutskottets utlåtande nr 18, i anledning av väckta motioner angående viss ändring i lagen om val till riksdagens andra kammare;

statsutskottets utlåtanden:

nr 80, i anledning av riksdagens år 1929 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1928—30 juni 1929;

nr 81, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående uppförande och inredning av ett laboratorium i flygteknik vid tekniska högskolan;

nr 82, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående särskilt understöd till skolväsendet i skoldistrikt inom Norrland och Dalarna på grund av kronoparkskolonisation m. m. jämte en i ämnet väckt motion;

nr 83, i anledning av Kungl. Maj:ts under andra huvudtiteln av statsverkspropositionen gjorda framställning angående anslag till vissa bidrag till kostnaderna för domsagornas förvaltning;

nr 84, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till kamarrätten för budgetåret 1930/1931 m. m.; samt

nr 85, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förstärkning av tionde huvudtitelns anslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga;

bevillningsutskottets memorial nr 19, med föranledande av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om punkterna 3) och 5) i utskottets betänkande nr 16 i anledning av vissa motioner, avseende ändringar i gällande tulltaxeförordning och tulltaxa;

första lagutskottets memorial nr 17, angående arvode åt den, som inom första lagutskottet biträtt vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om testamente m. m.;

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 15, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 4 juni 1926 (nr 162) om arbetstidens begränsning, dels ock i ämnet väckta motioner;

nr 16, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 4 juni 1926 (nr 163) om vissa inskränkningar beträffande tiden för förläggande av bageri- och konditoriarbete, dels ock i ämnet väckta motioner;

nr 17, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med anhållan om riksdagens yttrande rörande vissa av den internationella arbetsorganisationens konferens år 1929 fattade beslut, dels ock en i ämnet väckt motion;

nr 19, i anledning av väckt motion om förhöjning av de till vissa arbetare utgående livräntor på grund av olycksfall i arbete;

nr 20, i anledning av väckt motion med förslag till lag om arbetarsemester;

nr 21, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om del-

ning av fastighet vid ändring i rikets indelning med mera och därav påkallade lagförslag; samt

nr 22, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 37 § 5 mom. förordningen den 16 juni 1875 angående inteckning i fast egendom och lag om ändrad lydelse av 121 § utsökningslagen; ävensom första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtanden:

nr 4, i anledning av väckt motion. I: 230, angående intressekontorsrörelsen bland statens befattningshavare; samt

nr 5, i anledning av väckt motion, I: 221, angående upprättande av ett svenskt institut för högspänningsforskning.

Avgåvos och hänvisades till statsutskottet nedannämnda motioner:

nr 315, av herr *Bergqvist* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till anläggande av uthamn för Haparanda och Tornedalen vid Karl Johans stad; samt

nr 316, av herrar *Samuelson* och *Winberg*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till utgifter för gammalsvenskbyborna.

Herr *Johansson, Johan Peter*, väckte en motion, nr 317, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förtidspension och avskedsersättning åt vissa tjänstemän vid statens järnvägsbyggnader.

Denna motion hänvisades till bankoutskottet.

Herr *Bjurström* avlämnade en av honom m. fl. undertecknad motion, nr 318, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av vissa delar av lagen den 2 juni 1916 om skyddskoppypmpning.

Denna motion hänvisades till behandling av lagutskott.

Ang. ledningen av riksdagsarbetet.

Herr **Schlyter** erhöll på begäran ordet och anförde: Herr talman! Det är anledning till anmärkning mot riksdagens arbetsledning, varom remiss dock icke begäres till vare sig konstitutionsutskottet eller något annat utskott, då riksdagen tillräckligt dokumenterat sin oförmåga att reformera sig själv.

Däremot skall jag här inför offentligheten uppge anledningen till anmärkningen, i förhoppning att Kungl. Maj:ts regering självmant skall finna anledning att taga upp frågan till övervägande, särskilt efter hans excellens statsministerns uttalande i måndags, att utskotten på ett fullt tillfredsställande sätt matats med arbete från regeringens sida. När jag ser justitieministern närvarande i kammaren, tror jag också, att jag skall våga uttala den förhoppningen, att han, som ännu inte har bevistat mer än tre riksdagar, inte skall ha hunnit så byråkratiseras av riksdagsarbetet, att han inte skall vara i stånd att finna någon lösning.

Närmaste anledningen till att jag tagit upp saken just nu är den, att vi i dag, en stor plenidag mitt under riksdagen, inte ha ett enda ärende på kammarens bord. Det är ett stort framsteg, till vilket jag vill komplimentera dem som ha förtjänsten därav, att kammarens plenum inte börjat klockan elva, utan först klockan halv fyra på dagen, så att utskotten haft tillfälle att använda förmiddagen till arbete. Förklaringen till att vi i dag inte ens ha någon tryckt föredragningslista är ju, såsom vi alla veta, den, att i tisdags var det Marie bebådelsedag, och dagen förut togo sig åtskilliga utskott frimåndag.

Emellertid ligger felet djupare än så. Bland annat råder inom riksdagen ingen som helst rationell arbetsfördelning mellan plenidagarna. Onsdagen den 19 mars diskuterades en så viktig lag som testamentslagen mellan klockan 12 och 2 på natten. Man fick inte tillfälle att säga hälften av vad man skulle velat andraga, för att kammarens ledamöter skulle få gå hem och lägga sig. Påföljande båda plena slutade före middagen, och i dag ha vi som sagt intet arbete alls.

1928 avslog denna kammare ett förslag från konstitutionsutskottet, »att riksdagen ville — — — i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om verkställande av utredning rörande erforderliga ändringar i gällande bestämmelser om utskottens sammansättning och arbetsuppgifter ävensom, i samband därmed, rörande de åtgärder i övrigt, som kunna vara ägnade att främja en sund utveckling av riksdagens arbetsformer». Den hjälplöshet, som riksdagen känner inför frågor som dessa, dokumenterades av en ordförande i ett ständigt utskott, vilken sammanfattade motiven till sitt avslagsyrkande så här: »Under de omständigheter, som nu föreligga, måste jag säga, att eftersom ingen i utskottet, ingen under denna debatt och icke heller jag själv lagt fram något praktiskt förslag av den omfattning, att det kan tjäna till utgångspunkt för en utredning, så kan jag ej göra annat än att jag ansluter mig till reservationen.»

Ja, icke heller jag, herr talman, tilltror mig att här komma med någon patientmedicin, ehuru några av skälen till långsamheten i utskottsarbetet i början av riksdagstiden torde ligga i öppen dag. Jag tror alltså, att utskottsarbetet kan i högre grad än som nu sker intensifieras i början av riksdagen. Men viktigt är också, att en verklig arbetsledning kommer till stånd, som kan förebygga den nu fullständigt slumpvisa ebben och floden av utskottsutlåtanden på kamrarnas bord.

I förhoppning framför allt, att en dylik arbetsledning skall kunna förebygga anhopningen av stora ärenden mot riksdagens slut, då den enskilde riksdagsmannen ofta är ur stånd att nöjaktigt sätta sig in i dem före avgörandet, har jag velat begagna denna lediga plenidag till att bringa saken under diskussion i kammaren.

Herr **Kvarnzelius**: Herr talman! Ja, herr Schlyter angav ju själv anledningen till, att det slumpat sig så, att detta blivit en arbetslös plenidag. Det är ju Marie bebådelsedag, som vållat litet oreda i riksdagsarbetet. Åtminstone kan jag säga, att för statsutskottets vidkommande beror detta på, att denna helgdag inträffade på tisdag och att vi då inställde vårt plenum och togo det i stället i går.

Emellertid vill jag för min del säga ifrån till herr Schlyter, att om anmärkningen skall riktas åt något håll, får han väl något närmare precisera, vem han vill rikta anmärkningen mot, och inte så där bara i allmänhet utkasta en beskyllning, att det brister i arbetsledningen. Jag förmodar, att man närmast syftar på våra talmän, vilka ju äro de, som skola se till, att de olika utskotten inkomma med betänkanden, så att inte något sådant, som i dag inträffat, behöver ifrågakomma.

För statsutskottets vidkommande måste jag säga, att jag bestämt måste fritagga detta utskott från att på något som helst sätt ha slarvat med arbetet under denna riksdag. Den 18 mars 1929 hade statsutskottet avgivit 34 utlåtanden. Samma dag i år har statsutskottet avgivit 68 utlåtanden eller dubbelt så många. Det tyder åtminstone på, att statsutskottet för sin del inte legat på latsidan. Vi ha avverkat alla huvudtitlar med undantag av den fjärde och sjunde. Sjunde huvudtiteln är färdig att upptagas till behandling i statsutskottet under nästa vecka. Behandlingen av fjärde huvudtiteln kommer att dröja något beroende på andra omständigheter, som jag här inte torde behöva

Ang. ledningen av riksdagsarbetet.
(Forts.)

Ang. ledningen av riksdagsarbetet.
(Forts.)

gå in på. Åttonde huvudtiteln har kommit tre veckor tidigare i år än förra året. Utlåtandet angående utgifter för kapitalökning har kommit en månad tidigare än i följ. Jag tror sålunda, att man rättvisligen inte kan beskylla statsutskottet för, att det inte skulle ha ställt sig till efterrättelse talmannens uppmaning i början av riksdagen att bedriva arbetet på sådant sätt, att man om möjligt kunde undgå en förlängning av riksdagsarbetet. Om riksdagen i år i alla fall blir förlängd, så tror jag mig här redan nu kunna säga, att detta inte beror på statsutskottet, utan det beror på andra frågor, som blivit lagda under riksdagens prövning. Statsutskottet har inte vid något tillfälle varit utan arbete, det vill jag också begagna tillfället att vitsorda, utan vi ha haft fullt upp att göra, så att vi inte på den grund behövt inställa våra sammanträden vid något tillfälle. Vi ha arbetat intensivt, och jag vill som statsutskottets ordförande begagna tillfället att ännu en gång fritaga statsutskottet för varje som helst beskyllning, för att utskottet inte skulle ha avlämnat tillräckligt med arbetsmaterial till riksdagen.

Herr Nilsson, Johan, i Kristianstad: Herr talman! Herr Schlyter har varit vänlig att underrätta utskottens ordförande om, att han komme att väcka denna fråga på tal vid dagens plenum, och därför hade jag också begärt ordet, innan han hade yttrat sig. Jag måste ju säga, att jag tycker, att han varit mycket skonsam i sina anmärkningar, så att av denna anledning har jag knappast någon orsak att taga till orda här. Men då jag fått ordet, vill jag beträffande önskemålet att kunna få in ärendena i jämn följd till kamrarna säga, att detta är något, som är ytterst svårt att beräkna. För att så ständigt skulle ske, borde ju utskotten stå i kontakt med varandra och komma överens med varandra om att söka komma in med ärendena då och då. Men, som herr Schlyter torde veta, är det ytterst svårt att avgöra, vid vilken tidpunkt man kan få ett visst utskottsutlåtande färdigt. Sålunda är det också mycket vanskligt att kunna bestämt säga, att ett utlåtande vid en viss tidpunkt skall kunna komma in på kamrarnas bord. Att betänkanterna kunna komma att inflyta litet ojämnt, faller av sig självt, och beror på den natur, som arbetet har.

Vad sedan angår, att vi denna dag så att säga blivit arbetslösa, har det väl sin orsak i att det var helgdag på tisdag, och så behagade utskotten taga två »helgdagar» i stället för att det egentligen endast skulle vara en. Om det hade arbetats på måndag, så hade kanske en del ärenden varit inne på kammarens bord i dag.

Att det sedan arbetas litet ojämnt i kammaren, veta vi ju alla. En dag slutar plenum långt fram på natten, kanske klockan 1 på natten, och en annan dag slutar det mycket tidigare. Men detta beror väl i viss mån på kamrarnas ledamöter. Det beror väl på, hur mycket de ha lust att tala, och det beror inte alltid enbart på ärendenas natur. Men att det arbetas hela dagen, även om det drager ut på tiden, som det gjorde härom dagen, är väl en fördel. Och inte är det heller någon som helst nackdel, att det inte är plenum i dag utan tvärtom. Såvitt jag kunnat utröna, ha de flesta av utskotten arbetat denna dag, och det måste vara en fördel för arbetets fortgång.

Jag tror sålunda inte, att det är någon olycka, att det hampat sig så, som det gjort i dag.

Vad beträffar bevillningsutskottet kan jag meddela, att där finns det ingenting som ligger efter, utan arbetet har hela tiden fortgått. Vi ha nämligen redan arbetat undan det material, som vi fått. En del ärenden ha inte kunnat avgöras på grund av att det förelegat överenskommelse under hand, att ett särskilt utskott skulle tillsättas, vilket skulle taga hand om en del av de ärenden, som eljest skulle ha behandlats av bevillningsutskottet.

Herr **Lindhagen**: Herr talman! Jag begärde ordet, därför att jag behärskas av en helt annorlunda betonad sinnesstämning än herr Schlyter. Jag känner behov att tillkännagiva, att jag kommit hit i den mest gränslösa tacksamhet mot ödet, för att vi fått denna lilla vilostund.

Ang. ledningen av riksdagsarbetet.
(Forts.)

Nu råar ju ingen för detta alls, icke talmannen och icke heller ledamöterna, utan det är de så kallade förhållandenas makt, över vilka människorna inte råda, och vi skola inte vara så gudlösa, att vi vända oss mot dem också, ty de styra ju allt till det bästa, enligt vad vår religion lär oss.

Här är ju mycket knog i utskotten och arbetsamt, och åtskilliga utskott vid denna riksdag äro överhopade med de mest maktpåliggande arbeten. Därför är det underbart, att man verkligen för första gången under min riksdagsperiod, som varit mycket lång, får uppleva, att det inte ens finns någon föredragningslista, där man kunnat taga upp något ärende. Det är något enastående, det vilar något av sabbat över det hela, och det är ett behöfligt tankstreck framför de kommande stormarna.

Jag tackar ödet, herr talman, för denna välsignelse, som kommit över oss för en gångs skull. Och för övrigt har ju denna förmiddag använts av dem, som träla i utskotten, och kanske även av utskotten själva, och de ha nog varit glada över, att de fått denna tid att förbereda sig till de stora maktpåliggande uppdrag, som för närvarande vila över utskotten.

Herr Schlyter talade något om, att en så viktig sak som testamentslagen fått diskuteras en natt mellan klockan tolv och två. Var och en har sin hobby, och Schlyter har testamentslagen. Jag var verkligen inte med i den debatten, fast jag är i högsta grad intresserad av dithörande frågor, ty jag sitter på den avdelning i Stockholms rådhusrätt, som har dessa frågor om hand. Men jag såg av betänkandet, att det inte kunde eller behöfde göras något åt saken. Den låg tämligen klappad och klar. Det var väl inte en så märkvärdig fråga, att den på något sätt kunde taga skada i sitt majestät av att diskuteras klockan 12 till 2 på natten.

Då jag, herr talman, väcker frågor, som gå ut över landgränserna, hänvisas de merendels till tillfälliga utskott, de allra största världsfamnande frågorna, de diskuteras oftast på morgonsidan, ty sådan är de tillfälliga utskottsutlåtandenas plats på listan nu för tiden. Men jag finner mig i ödet, herr talman!

Herr **Westman**: Herr talman! Väl är det sant att vi i dag inte hava några ärenden att behandla här i kammaren, men jag kan inte förstå, att denna arbetslöshet kan vara ägnad att ingiva någon som helst anledning till oro beträffande riksdagsarbetets gång och slutförande på lämpligt sätt inom tillbörlig tid. Det är ju i allmänhet så, att riksdagsarbetets behöriga fortgång beror väsentligen på arbetet inom utskotten, och det brukar ju vara så, att vi inom kamrarna mycket väl hinna diskutera utskottsfröslagen. Det brukar inte vara så, att överläggningen i kamrarna hindrar riksdagen att slutföra arbetet inom den tid, som är önskvärd. Det förhållande, att vi nu mitt i riksdagen inte ha några ärenden att behandla, står, såvitt jag kan finna, inte alls i samband med de förhållanden, som herr Schlyter ville sätta denna omständighet i samband med. Herr Schlyter sade, att det läge, vari vi kommit, beror på långsamtheten i utskottsarbetet under första delen av riksdagen, och herr Schlyter påyrkade, att utskottsarbetet genast från början skulle intensifieras. Men man kan ju teoretiskt sett ställa saken på ett annat sätt och säga: Kanske beror arbetslösheten i dag på, att utskotten arbetat så fort och alla på en gång varit så intensiva i sitt arbete, att detta medfört en liten paus här i dag.

Beträffande det önskemål, som herr Schlyter uttalade, nämligen att man skulle intensifiera utskottsarbetet under första delen av riksdagen, är ju detta fullt befogat. Men vad beträffar det utskott, där jag har äran att sitta, ha vi

Ang. ledningen av riksdagsarbetet.
(Forts.)

där alltid varit mycket angelägna om att göra undan allt vad vi skäligen kunnat göra undan redan i början av riksdagen. I år ha vi många ärenden kvar, men det beror ingalunda på utskottet, utan på förhållanden, vilka berördes i den senaste debatten, särskilt den omständigheten, att regeringens propositioner blivit så sent avlämnade. Andra lagutskottet har blivit särdeles missgynnadt av regeringen, och fråga är väl, om det blir möjligt för utskottet att hinna slutbehandla de propositioner, som regeringen avlämnat. Jag syftar särskilt på propositionen om vanartslag. Men det är en fråga, som står alldeles utan samband med att vi i dag äro utan arbete.

Herr Schlyter uttalade i högtidliga ordalag sitt klander mot arbetsledningen inom riksdagen, och herr Schlyter gjorde därvidlag en erinran, som hade visst fog för sig, den erinran nämligen, att det händer, att ärendena bli ojämnt fördelade på de olika plenidagarna. Han utgick från testamentsrättens behandling i kammaren. Jag måste säga, att jag också har varit inne på den tankegången, att det skulle vara önskvärt, om arbetsledningen i riksdagen bleve omorganiserad. Enligt min tanke skulle det erbjuda vissa fördelar, om talmanskonferensens sammansättning ändrades så, att också utskottsordförandena blevo ständiga medlemmar därav, så att man inom talmanskonferensen i samråd kunde göra upp en lista, som upptog de dagar, då man approximativt kunde beräkna, att de olika utskotten skulle kunna bli färdiga med de av dem behandlade frågorna. Givet är, att särskilt vad lagutskottet beträffar, kan det vara mycket svårt att hålla dessa tider, men det är klart, att om man hade en sådan lista uppgjord, skulle man i många fall kunna skynda på arbetet, så att ärendena komme in tidigare. Hade jag till exempel vetat, att denna dag skulle bli alldeles arbetslös, skulle det icke ha mött några oöverstigliga svårigheter att ha ordnat saken så, att vi i dag kunde ha haft arbetstidslagen på bordet. Men då jag inte visste det, fanns det inte någon som helst anledning för mig att vidtaga särskilda åtgärder för att pressa fram det ärendet tills i dag. Och då var det alldeles klart och naturligt, att jag inte störde arbetets lugna gång i utskottet och att jag inte bad reservanterna nöja sig med en extra kort reservationstid, ty det är dock fråga om lagtext, såsom herr Schlyter ser, även i reservationerna. Under sådana omständigheter vill man inte onödigtvis pressa reservanterna. Det är ju dock en viktig sak, att utskottsutlåtandena, såväl vad beträffar själva utlåtandet som reservationerna, föreligga inför kammaren i så väl utmejslat och utrett skick som möjligt. Därför måste man taga hänsyn även till reservanterna, då man behandlar ett sådant ärende i utskottet, och man måste i svåra ärenden utsätta en reservationstid på 2 eller 3 dagar. Naturligtvis inverkar en dylik frist icke på något sätt på riksdagstidens längd.

Jag har alltså kommit till den uppfattningen, att man borde taga i övervägande, antingen huruvida man inte bör ombilda talmanskonferensen eller, om detta anses olämpligt, huruvida man inte vid sidan av den borde inrätta en särskild arbetsledningskonferens, som skulle utgöra den form, varigenom talmännen och utskottsordförandena tid efter annan under riksdagens fortgång kunde få en lista uppgjord, utvisande de sannolika dagar, då de stora ärendena kunde väntas vara färdiga till föredragning i plenum.

Herr **Reuterskiöld**: Uppriktigt sagt, herr talman, har jag inte riktigt lätt att förstå den storm i ett vattenglas, som för närvarande drivits upp i kammaren. Arbetslöshet för riksdagen föreligger ju inte alls; arbetslöshet för kammaren — ja, det är mycket möjligt, men det är inte alls något ovanligt. I början av riksdagen inträffar det gång på gång, att man har mycket korta plena och kanske inget plenum alls på de vanliga plenidagarna. Talmannen har också, när så varit fallet, i år meddelat saken i förväg till utskottsord-

föränderna, så att utskotten kunnat ha sammanträden på dessa dagar. Det är ett riksdagsarbete lika fullt, om det sker i kammaren eller i utskotten. Att det föreligger en samverkan redan nu mellan talmannen och utskottsordföränderna är väl för alla känt. Talmanskonferensen kan sammanträda även med biträde av utskottsordföränderna, och detta skedde för en liten tid sedan, då ordföränderna på vanligt sätt avgåvo rapporter i talmanskonferensen om, hur arbetet låg, hur ärendenas behandling hade fortskridit, vad som kunde förväntas och när det kunde förväntas. Längre tror jag inte man överhuvudtaget kan komma, och skola vi överorganisera arbetsledningen, så kan det hända, att arbetet blir ogjort. Mig förefaller det, som om man hade anledning att säga, inte precis som herr Lindhagen, att man bör vara tacksam för uppskovet, men att när tisdagen gick bort som arbetsdag på grund av helgen, *har det varit en stor fördel för riksdagsarbetet, att utskotten kunnat sammanträda i dag*, vilket genom talmännens åtgärder blivit möjligt. Det är, som jag sade i början, en fördel, att utskotten nu i motsats till föregående riksdagar kunnat sammanträda på flera plenidagar, då det varit litet att göra, genom att talmännen utsatt plena till senare tider på dagen än den eljest vanliga. Jag tror, herr talman, att den omständigheten, att denna dag inte haft något pleniarbete, inte ger någon anledning till klagan över riksdagsarbetets dåliga bedrivande.

Till sist vill jag bara säga, när man nu klagar över arbetsledningen och över anordningen och organisationen av riksdagsarbetet och arbetsformerna, att denna sak har mångfaldiga gånger beaktats av konstitutionsutskottet, som framlagt förslag, vilka varenda gång bifallits av andra kammaren men avslagits av första kammaren. Ena gången har utskottet föreslagit en förutsättningslös utredning, men då har kammaren sagt: Nej, det går inte, vi måste ha riktlinjer. Andra gången har utskottet kommit med riktlinjer, och då har oppositionen svarat: Herregud, sådana riktlinjer, dem kunna vi inte ta, vi måste ha en förutsättningslös utredning. Jag minns en speciell riksdag, då herr Swartz motsatte sig riktlinjer och begärde en förutsättningslös utredning, sedan han året förut fått ett förslag om förutsättningslös utredning och då inte varit nöjd med det utan velat ha riktlinjer.

Hans excellens herr statsministern **Lindman**: Herr talman! Jag kan inte neka till, att det är med ett visst nöje, som jag åhör denna debatt, därför att jag i dag känner mig vara ur skottlinjen, vilket inte var fallet i kamrarna i måndags, både vad första och andra kammaren angår. Då var ju temat det, att regeringens propositioner kommit alldeles för sent, men jag har knappast hört någon påstå här i dag, att anledningen till det av herr Schlyter upptagna och påtalade förhållandet, att denna plenidag är arbetsfri, är att regeringen inte tidigare lämnat fram tillräckligt med propositioner. Herr Westman gjorde visserligen en antydning om, att det i någon mån kunde bero på detta beträffande andra lagutskottet, men jag tror inte, att någon utskottsordförande kan stå upp här i riksdagen och säga, att ett fördröjt avlämnande av propositioner föranlett, att vi nu ha en ledig plenidag eller att utskottsarbetet blivit fördröjt av den anledningen.

Jag såg i en tidning i dag, att dessa båda saker, arbetsfriheten på detta plenum och de anmärkningar, som i måndags och lördags riktades mot regeringen för försenade propositioner, ställas i en viss kombination med varandra. Men anmärkningarna mot regeringen äro en sak och de anmärkningar, som framkommit i dag, en annan. Debatten i måndags går nu genom pressen under rubriker om regeringens senfärdighet och sölaktighet. Jag förmodar, att det efter debatten i dag kommer att gå genom pressen, att riksdagen sölar och skjuter på ärendena. Det är bara en följd av, att sådana anmärkningar göras.

Ang. ledningen av riksdagsarbetet.

(Forts.)

Ang. ledningen av riksdagsarbetet.
(Forts.)

Vad särskilt andra lagutskottet beträffar, som enligt herr Westman vid ett tillfälle inte skulle haft tillräckligt med arbete på grund av försenade propositioner, meddelades samtidigt, att lagen om arbetstidens begränsning skulle ha kunnat behandlas i dag, om man velat. Jag har endast velat framhålla detta, herr talman!

Herr Kvarnzelius: Herr talman! Jag ber om ursäkt, att jag tar till orda ännu en gång, men jag gör det med anledning av herr Westmans anförande. Han nämnde där, att om han tänkt på, att det skulle bli en arbetslös plenidag i dag, så skulle han möjligen kunnat pressa fram arbetstidslagen, och han angav som skäl till, att detta inte skett, att vederbörande reservanter inte hade sina reservationer färdiga. Jag förstår mycket väl, att herrarna både i första och andra lagutskottet ha mycket svårare att avfatta sina reservationer, än vad vi exempelvis ha i statsutskottet. Men i statsutskottet går det till på det sättet, att när vi slutat vårt plenum, äro reservationerna i regel också färdiga att avlämnas. De äro formulerade på förhand och framförda under debatten i utskottet som särskilda yrkanden. Komma de i minoritet, så avlämnas de såsom reservationer. Efter vad jag kan förstå lär det gå till på annat sätt i de respektive lagutskotten, så att man där förbehåller sig mer eller mindre lång reservationstid, under vilken tid man får tillspetsa sina reservationer och göra dem så snirklade och fina som möjligt. Vi hinna inte med sådant i statsutskottet, utan där ha vi våra reservationer färdiga i förväg, så att när plenum är slut, så äro också reservationerna avlämnade. Om herrar ledamöter i de båda lagutskotten hade velat tillämpa samma metod, så hade säkerligen arbetstidslagen förelegat i dag som debattämne. Jag kan inte se vad det skulle vara för hinder för en ledamot i ett annat utskott att förfara på samma sätt, som vi göra i statsutskottet, att under tiden, då ärendena behandlas i utskottet, reservanterna göra klart för sig, vilka avvikande meningar de ha, och skriva ner dem på ett papper, så att de ha dem färdiga vid det tillfälle, då utskottet fattat sitt beslut och kunna avlämna dem i form av reservationer. Det skulle utan tvivel ha varit synnerligen lämpligt i detta fall, ty då hade detta plenum sannolikt blivit belagt för hela dagen. Om det varit så nyttigt för utskottsarbetet är ju en annan fråga.

Herr Reuterskiöld: Den ärade ordföranden i statsutskottet rör sig tydligen helt och hållet inom statsutskottets värld. Den ärade ordföranden tillkännagav ju, att man vid samma plenum, som ett ärende behandlas, skall kunna vara färdig med reservationerna. Det går för sig i ett utskott, som arbetar på avdelningar, där avdelningarna lägga fram sina majoritetsförslag och reservanterna därinom sina minoritetsförslag och där sedan utskottet in pleno tar ställning blott till dessa olika förslag från avdelningarna och deras reservanter. Men där denna arbetsordning inte förekommer, är det en ren orimlighet att tänka sig, att reservationerna skulle kunna vara färdiga, innan man sett vad utskottet beslutar. Ofta nog äro reservationerna riktade mot textförslag eller utskottets motivering, och innan man sett dem, kan ingen reservation göras.

Herr Lindhagen: Jag begärde ordet, när jag hörde statsutskottets ordförandes tal. Det kunde lätt besmitta andra ordförande att söka beröva reservanter en rimlig tid för att avge sina reservationer.

Herr Kvarnzelius visade, att riksdagens mäktigaste utskott är så väl organiserat, att reservationerna avlämnas samtidigt med att besluten fattas. Därmed har Kvarnzelius avslöjat, vad vi förresten anade förut, nämligen att ärendena avgöras på avdelningarna, och när en avdelnings förslag kommer upp i plenum, så följa medlemmarna i de andra avdelningarna blint avdelningens

eller dess reservanternas förslag utan att tänka själva, och då behöva de inte någon reservationstid.

Ang. ledningen av riksdagsarbetet.

(Forts.)

Herr Schlyter: Efter vad som förekommit under denna diskussion är det endast ett yttrande, som föranleder en replik från min sida, och det är herr Lindhagens, när han sade sig vara tacksam mot ödet för att han fått denna lilla vilostund i dag. Mot utskottsordförandena i allmänhet vill jag blott erinra, att jag inte lade tyngdpunkten på att det i dag inte var något arbetsplenum i kammaren. Jag tog bara detta som utgångspunkt för ett framhållande av önskemålet om en intensifiering av utskottsarbetet i början av riksdagen och jag framhöll att det viktiga var, att arbetet ordnades så, att vi inte framemot slutet av riksdagen bleve överhopade med plena, till vilka vi inte hunne sätta oss in i de olika ärendena.

Till herr Lindhagen vill jag säga, att den där tacksamheten mot ödet för små vilostunder kan en stockholmare hysa, som bor året om i huvudstaden, men den känna inte vi landsortsbor, som tvingas att ligga kvar här vecka efter vecka efter det riksdagen rätteligen bort vara avslutad.

Herr Westman: Konstitutionsutskottets ärade ordförande var nog älskvärd att svara å mina vägnar. Jag har under sådana omständigheter endast att säga, att vårt arbets sätt i andra lagutskottet är sådant, att någon ändring där inte kan ske efter de linjer, som herr Kvarnzelius föreslog. Det är av ytterligt stor vikt, när det gäller lagstiftning, att förslagen från utskotten komma väl avvägda till kamrarna och försedda med noga genomtänkta reservationer. Det är nämligen nästan omöjligt för en ledamot i kammaren att föreslå en ändring i en lagtext på rak arm under debatten, och då ett dylikt förslag inte förut varit framlagt inför kammaren i tryckt form, skulle kammaren i de flesta fall inte våga sig på att bifalla ett sådant förslag. Förhållandet är ju helt annorlunda i fråga om statsutskottets utlåtanden. När de föredragas, kan ju den enskilde ledamoten av kammaren våga sig på att föreslå en ändring av ett belopp eller dylikt, enär verkan av detta ofta icke är alldeles omöjligt att hastigt överskåda.

Ordet lämnades på begäran till herr **Lindhagen**, som yttrade: Herr talman! Jag skall be att få bidra till arbetet vid denna arbetsfria dag med en interpellation.

Begäran att få framställa interpellation i anledning av H. Hurmevaaras utvisning.

Finska undersåten **Herman Hurmevaara**, som tillhört det finska socialdemokratiska partiet och innehaft åtskilliga förtroendeuppdrag i rörelsen, kom år 1918 till Sverige som politisk flykting. Han har uppgivit, att politisk förföljelse väntade honom i hemlandet, därför att han undertecknat 1917 års proklamation, till vilken samtliga arbetarrepresentanter i 1917 års finska riksdag anslutit sig.

Den 22 december 1918 medgav Kungl. Maj:t, att Hurmevaara, ehuru han ej innehade pass, finge vistas i Sverige tillsvidare intill dess möjlighet för honom yppades att återvända till Finland.

Någon tid därefter fick han tillstånd att taga till sig hustru och en minderårig dotter som kvarlämnats i Finland. Detta skedde bland annat genom min bemedling.

År 1922 blev han formellt sovjetunionens undersåte för att med svenska regeringens medgivande kunna resa över Ryssland till Karelen i ett speciellt handelsuppdrag.

Den 16 december 1927 beslöt Kungl. Maj:t återkalla 1918 års medgivande för Hurmevaara på grund av dennes år 1922 vunna medborgarrätt i Sovjetunionen. I detta ärende hördes ej Hurmevaara, och ej heller underrättades han om beslu-

Begäran att få
framställa
interpellation
i anledning av
H. Hurme-
vaaras ut-
visning.
(Forts.)

tet. Emellertid erhöi han fortfarande viseringar av sitt ryska pass med rätt att vistas med sin familj, nu tillökad med ytterligare ett barn, i Sverige.

Den 28 oktober 1929 återkallade utrikesdepartementet den meddelade viseringen å passet. I anledning härav förelade tredje polisintendenten i Stockholm den 31 i samma månad Hurmevaara att före den 8 november 1929 avresa från Sverige. Om dessa åtgärder underrättades ej flyktingen, förrän han delgavs tredje polisintendentens beslut.

Detta beslut, som lagligen ej fick överklagas, efterkom Hurmevaara följaktligen icke. Överståhållareämbetet förordnade då den 2 december 1929 med stöd av 25 § i lagen den 2 augusti 1927 om utlännings rätt att här i riket vistas, att Hurmevaara skulle förpassas ur Sverige.

Häröver anförde Hurmevaara underdåniga besvär. Uti besvärsskriften anfördes i rättsfrågan följande:

»Mina förevarande besvär avse först och sist ett åberopande till *min och min familjs skydd av den svenska rättsordningen* ävensom den spirande, på folkens rättsmedvetande och vetenskapens landvinningar uppbyggda internationella rätten, vilken även, i den mån internationell lagstiftning ej tillkommit, ofta brukar tillämpas såsom oskriven lag.

I detta fall gäller det ju närmast uttolkning av lagen den 2 augusti 1927 om utlännings rätt att här i riket vistas, vilken lag givetvis ej kan åsidosättas genom administrativa förordningar eller administrativ praxis. Denna lag är, liksom 1914 års lag i ämnet, uppbyggd på *två huvudgrundsatser*, vilka vår tids strävanden för internationellt samförstånd väckt till liv och allt mer hävda.

Den ena är fastställandet av en rättighet för utlännings, som ej avvisats vid första ankomsten, att få kvarstanna i landet och fredas mot administrativt godtycke. Den andra grundsatsen avser erkännande av asylrätten för politiska flyktingar, vilken rätt indirekt erkänts genom att utvisning ej må ske till hemlandet, där han sannolikt skulle tilltalas eller straffas för politiskt brott. De väsentliga undantagen från lagens hävdande av dessa två grundsatser återfinnas i 31 och 36 §§.

Intet av de *undantag, som i 31 § stadgas*, är i förevarande fall för handen.

I detta sammanhang må framhållas, att 31 § modifierar sina egna undantagsbestämmelser genom ett särskilt mänskligt hänsynstagande, som fått följande uttryck: 'Vid bedömning av, huruvida utvisning bör äga rum, skall skäligen hänsyn tagas till utlännings levnads- och familjeförhållanden samt till längden av den tid, han vistats här i riket.' Denna bestämmelse infördes redan tidigare i svensk lagstiftning såsom ett skattande åt det allmänna rättsmedvetandets oavvisliga krav. Den är ett värn för individen, vilket icke bör kunna honom lagligen frånhändas. Även på andra ställen i lagen (10 och 26 §§) betonas samma hänsyn; i 10 § är uttrycket formulerat sålunda, att skäligen hänsyn skall tagas, 'förutom till omständigheterna i övrigt, särskilt till längden av den tid utlännings utan längre avbrott vistats i riket', vilken formulering väl får anses i huvudsak sammanfalla med den förutnämnda.

I förevarande fall måste beträffande mina levnadsförhållanden erinras att jag, som numera är en jämförelsevis till åren kommen man, försörjer mig väsentligen med stöd av min kunskap i svenska och finska språken samt svårligen kan bryta mig nya banor i andra för mig totalt främmande länder. Mina familjeförhållanden utmärka sig därigenom, att med mitt arbete skola också försörjas hustru och två unga flickor, vilka alla tre, liksom jag, nu slagit rot i det svenska samhället. Vi hava även där förvärvat en fast bostad, som är vår egen, och detta tillägges i sista stycket i 31 § också särskild betydelse. Beträffande slutligen längden av vistelsen i Sverige så är den ju mycket avsevärd eller mer än elva år. Jag och min familj kunna i själva verket anses vara vad man i den internationella rätten kallar för domicilierade här i landet, vilket anses

berättiga till en hänsyn, likvärdig i väsentliga delar med den som tillkommer svenska medborgare.

Det undantag, som återfinnes i 36 §, bemyndigar Konungen att förordna om utvisning 'där sådant av hänsyn till rikets säkerhet eller eljest i statens intresse finnes påkallat'. Självfallet syftar lagen därmed icke på eventuell partipolitisk anomisitet av det ena eller andra slaget. Min och min familjs ringa personer, åtminstone om man anlägger sinne för proportioner, kunna ej rimligen befaras äventyra svenska rikets säkerhet eller statens intresse. En sådan uppfattning ligger ock i asylrättens natur. Vi ansågos icke farliga såsom politiska flyktingar lika litet som andra politiska flyktingar från Finland, och faran är väl icke större nu. Vi äro en liten spillra, som av världskriget och dess efterverkningar blivit uppkastade på den svenska jorden, och vi ha sedan blivit domicilierade här blott för att kunna leva i den största anspråkslöshet. Stadgandet ifråga avser uppenbarligen allenast extraordinära fall.

Det bör kanske tilläggas, att lagrummet endast talar om det egna landets säkerhet och intressen. Det avvisar således obehöriga anspråk från främmande länders tillfälliga styrelser om utvisning av personer, som blivt här domicilierade och ej förgripit sig mot den svenska statsordningen. Detta ligger ock i asylrättens begrepp.

Ej heller nu ifrågavarande paragraf är således tillämplig på det förevarande fallet. Men den blir dock särdeles äventyrlig, om vid dess tillämpning åsidosättes en annan gammal rättsgrundsats för all rättskipning i hela världen, nämligen att *ingen får dömas ohörd* över vad som lägges honom till last. I själva verket föreligger nu en sådan händelse. Det har ansetts icke kunna tillåtas mig eller mitt rättsliga biträde eller någon annan person, som intresserat sig för min familjs öde, att få del utav vad som ytterst föranlett förfarandet mot mig. Det anses vara en hemlighet, som jämlikt tryckfrihetsförordningen ej får förrådas. Denna författning hemligstämplar emellertid inom förevarande område allenast ministeriella handlingar, d. v. s. i huvudsak skriftväxlingar med andra utländska makter. Därav synes följa, att min utvisning påkallats av en utländsk makt, och denna kan ej vara någon annan än styrelsen för mitt hemland, Finland.

Ingen lärer kunna bestrida, att Finland är mitt hemland i realiteten, Finland är också det land, varifrån jag hit inkommit. *Jag är fortfarande finsk flykting och ingenting annat.* Sovjetryssland är för mig och min familj främmande. Vi kunna icke språket, vi hava inga relationer till någon, som kan ge oss arbete och utkomst, vartill stora svårigheter även i och för sig föreligga. Det var endast en tillfällighet, som gjorde att jag formellt blev rysk undersåte för att kunna erhålla passvisering till ett par resor till Karelen med svenska regeringens begivande för att förhandla om mitt uppdrag under någon tid att vara handelsdelegerad i Stockholm för Karelen.

Jag har aldrig förstått, att min konstitutiva egenskap av finsk flykting kunnat så lätt ersättas med ett papper utan reellt innehåll, och har fortfarande trott mig kunna vistas här såsom finsk politisk flykting, obekant som jag tillika varit med de åtgärder, som från utrikesdepartementet vidtagits i motsatt syfte genom att återkalla i tysthet mitt tillstånd och sedermera även mitt visum.

Lagen av år 1927 har genom sitt kapitel om utlännings förpassning ur riket nu till synes givit rum för ett godtyckligt administrativt förfarande vid sidan av de garantier däremot, som införts även i den nya lagen från 1914 års lag. Det enklaste sättet att kringgå lagens ledande principer på detta sätt skulle infattas i 25 §, som i detta fall åberopas. Den pålägger utlännings skyldighet att innehava legitimation samt gör honom förfallen till försummelse därutinnan genom att den legitimation, som han innehar och med fog kunnat fortfarande påräkna, fräntages honom utan att han fått någon kännedom om an-

Begäran att få framställa interpellation i anledning av H. Hurmevaras utvisning.
(Forts.)

Begäran att få
framställa
interpellation
i anledning av
H. Hurme-
vaaras ut-
visning.
(Forts.)

ledningen därtill. Tillika vägras honom upplysning om de orsaker, som ligga bakom ett sådant beslut. Det kan väl ej vara lagens mening att på detta sätt draga ett streck över de framsteg i grundsatser, som lagen velat genom andra bestämmelser upprätthålla. Även en sådan ordning för utvisning kan icke tänkas bära ifrågakomma, om icke bakom densamma föreligga enahanda uppenbart bevisliga undantag, som medgivits från de konstitutiva bestämmelserna om rätt för domicilierad utlänning att oförkränkt vistas i landet samt där också i realiteten åtnjuta asylrätt.

Även för bemötande av denna ytterligt formella grund för min utvisning enligt 25 § åberopas därför allt vad jag ovan i sak anført. I sammanhang därmed tillåter jag mig hos Eders Kungl. Maj:t utbedja mig laga rättegångsförmåner genom att ej dömas ohörd utan få undantagslöst del av vad som till äventyrs lägges mig till last. Intill dess så skett, bestrider jag riktigheten och befogenheten av de påståenden, som må ha anförts mot mig.»

Denna utveckling av rättsfrågan är enligt min uppfattning riktig. Den 17 december 1929 ingavs ytterligare till Kungl. Maj:t en petition till värn om asylrättens behöriga handhavande. Den hade talrika underskrifter, särskilt från universitets- och högskolekretsar.

Efter åtskilliga polisutredningar, varöver Kungl. Maj:t den 25 januari 1930 anbefalldes överståthållarämbetet att inhämta Hurmevaaras yttrande, har Kungl. Maj:t den 7 mars 1930 förordnat jämlikt 36 § i ovannämnda lag att Hurmevaara skulle inställas till förhör inför överståthållarämbetet.

Efter det sådant förhör ägt rum, har överståthållarämbetet i underdånig skrivelse den 11 mars 1930 samt genom tjänstgörande tredje polisintendenten utlåtit sig på följande sätt:

»En fullt klarläggande utredning angående arten och omfattningen av den verksamhet, som Hurmevaara bedrivit och alltjämt bedriver här i riket, har icke kunnat vinnas, framför allt på grund av Hurmevaaras vid förhöret ådaga-lagda ovilja att besvara härom framställda frågor.

Av vad i ärendet tidigare förekommit och av Hurmevaaras eget uppträdande under omförmälda förhör har dock överståthållarämbetet bibringats en bestämd uppfattning att Hurmevaaras uppgift i Sverige bland annat avser organiserandet av samarbete mellan svenska och utländska representanter för meningsriktningar, vilka syfta till att med våldsamma medel omstörta den bestående samhällsordningen.»

Därefter har Kungl. Maj:t den 21 mars 1930 funnit »med undanröjande av överklagade resolutionen, jämlikt 36 § i lagen den 2 augusti 1927 om utlännings rätt att här i riket vistas, gott förordna, att Hurmevaara skall från riket utvisas, ävensom förklara det vara honom förbjudet att utan Kungl. Maj:ts tillstånd återvända till riket vid äventyr, som i 41 § samma lag sägs».

Jag har genomläst den i justitiedepartementet förvarade akten och instämmer i polisintendentens yttrande, att ingenting av vikt blivit bevisat. Allra-minst i fråga om äventyrande i rimlig mening av rikets säkerhet och sann-skyldiga intressen. Bland handlingarna saknas emellertid de i polisrapporterna åberopade »meddelanden från chefen för detektiva centralpolisen i Hel-singfors». Dessa äro således fortfarande hemliga.

På grund av vad sålunda anförts samt med anledning av polisundersökningarnas magra innehåll och liknande tidigare erfarenheter tillåter jag mig hem-ställa om kammarens tillstånd att få till statsministern framställa följande frågor:

1) anser regeringen det vara en tillbörlig svensk rättsordning, att utländsk flyktning, som här åtnjutit långvarig asylrätt, ja, till och med enligt internationell rättsuppfattning domicilierats, plötsligt utan att varskos eller underrät-tas om anledningen förelägges att inom en vecka lämna riket;

2) anser regeringen det vara en tillbörlig svensk rättsordning, att ett sådant barbari söker rättfärdiga sig genom polisutredningar, som verkställas först efter beslutets fattande;

3) anser regeringen det vara en tillbörlig svensk rättsordning, att dylika beslut uppbyggas åtminstone delvis på omständigheter som i utrikesdepartementet — enligt en enligt min uppfattning för övrigt övervägande laglös praxis — hemlighålles för parten, hans rättsbiträde och den svenska allmänheten;

4) anser regeringen det vara en tillbörlig svensk rättsordning, att asylrätten förverkas bland annat genom upplysningar om, att flyktingen hyser de politiska åsikter, för vilka asylrätten åtnjutits, och understundom sällskapar med svenska politiska meningsfränder samt att polisundersökningarna såsom här skett böra ivrigt sysselsätta sig med denna angelägenhet;

5) är regeringen i sistnämnda händelse beredd förelägga riksdagen förslag till inrättandet för politiska flyktingar av någon asyl med fri inackordering, där de kunna hållas obesmittade av tillåtna kommunistiska eventuellt fascistiska inhemska oroselement;

6) anser regeringen det vara en tillbörlig svensk lagtillämpning och rättgångsordning, att utvisning av flykting äger rum »av hänsyn till rikets säkerhet eller eljest i statens intresse», även då till och med polismakten nödgats medgiva, att en fullt klarläggande utredning därom icke kunnat vinnas;

7) anser regeringen det vara tillbörlig svensk rättsordning, att vid utvisning föga eller ingen hänsyn toges till lagens stadgande, att vid bedömandet »skall skäligen hänsyn tagas till utlännings levnads- och familjeförhållanden samt till längden av den tid han vistats här i riket»;

8) anser regeringen, att tillbörlig svensk lagtolkning kräver att vid bedömandet, om svenska rikets säkerhet eller statens intressen äventyras, ej behöves eller bör anläggas sinne för proportioner;

9) vilket öde har regeringen tillämnat den utvisade Herman Hurmevaaras hustru och två flickebarn, vilka jämväl äro människor samt, ehuru ej formellt utvisade, dock i sin försörjning äro beroende av familjefadern;

10) anser regeringen det även överensstämma med en tillbörlig svensk asylrätt, att vi, såsom i detta fall synes åtminstone delvis ägt rum, låta i utvisningssyfte dirigera oss av myndigheter i den politiska flyktingens verkliga hemland;

11) anser ej regeringen, att i en rättsstat hemliga handlingar i allmänhet ej böra få ligga till grund för avgöranden om enskildas rätt och säkerhet;

12) anser ej, uppriktigt sagt, regeringen tiden böra vara inne att skapa en internationell rättsordning till skydd mot administrativt godtycke för utlänningsarnas rimliga rättigheter i främmande länder, och kan det förväntas initiativ från den svenska regeringen till ett sådant framsteg på detta försummade område inom den internationella rätten.

Denna anhållan blev på begäran bordlagd.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.27 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Begäran att få framställa interpellation i anledning av H. Hurmevaaras utvisning.
(Forts.)

Tisdagen den 1 april.

Kammaren sammanträdde kl. 3.30 e. m.

Justerades protokollet för den 26 nästlidne mars.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 83, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förändring i avseende å löneställning och antal av vissa ordinarie befattningar vid postverket, telegrafverket och statens järnvägar m. m.; samt

nr 87, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående gäldandet av statens åliggande kommunala och andra utskylder för vissa försvarsväsendets fastigheter.

Anmäldes och godkändes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 99, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående viss ändring i gällande bestämmelser om pensionering av icke-ordinarie personal vid statens järnvägar m. m.;

nr 100, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående viss ändring i för statens pensionsanstalt gällande stat;

nr 101, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående delaktighet i statens pensionsanstalt för befattningshavare hos centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund; samt

nr 102, i anledning av väckta motioner rörande understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer.

Herr **talmannen** yttrade: Jag får för kammaren tillkännagiva, att efter samråd med andra kammarens talman och efter överläggning inom talmanskonferensen rörande arbetet under tiden närmast före och efter påsk överenskommits, att sista arbetsplenium före påsk kommer att hållas onsdagen den 9 i denna månad, eventuellt med arbetsplenium, om så påfordras, även föregående dag, och att första arbetsplenium efter påsk äger rum torsdagen den 24 dennes klockan 1 eftermiddagen, därvid gemensamma omröstningar komma att företagas enligt då föreliggande godkända voteringspropositioner. Jag tillåter mig ytterligare en gång fästa herrarnas uppmärksamhet på, att tiden för första sammanträdet efter påsk, i motsats till vad som varit vanligt under närmast föregående år, satts till klockan 1.

Föredrogs herr *Lindhagens* anhållan att få till hans excellens herr statsministern framställa spörsmål i anledning av H. Hurmevaaras utvisning ur riket.

Herr talmannen hemställde, huruvida kammaren medgäve, att ifrågavarande spörsmål finge framställas; och förklarade herr talmannen sig finna de härå avgivna svaren hava utfallit med övervägande ja.

Herr *Widell* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som medgiver att herr Lindhagens ifrågavarande spörsmål må framställas, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, lämnas icke det begärda medgivandet.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen efter förnyad uppläsning anslagits, verkställdes till en början omröstning på det sätt, att efter särskilda uppmaningar av herr talmannen först de ledamöter, som ville rösta för ja-propositionen, och därefter de ledamöter, som ville rösta för nej-propositionen, reste sig från sina platser.

Då herr talmannen fann tvekan kunna råda angående omröstningens resultat, verkställdes härefter votering medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 47;

Nej — 43.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran konstitutionsutskottets utlåtande nr 18 samt statsutskottets utlåtanden nr 80—85.

Föredrogs och företogs punktvis till avgörande bevillningsutskottets memorial nr 19, med föranledande av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om punkterna 3) och 5) i utskottets betänkande nr 16 i anledning av vissa motioner, avseende ändringar i gällande tulltaxeförordning och tulltaxa.

De i detta memorial föreslagna voteringspropositionerna godkändes.

Vid föredragning av första lagutskottets memorial nr 17, angående arvode åt den, som inom första lagutskottet biträtt vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om testamente m. m., bifölls vad utskottet i detta memorial hemställt.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran andra lagutskottets utlåtanden nr 15—17 och 19—22 samt första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtanden nr 4 och 5.

Herr **förste vice talmannen** erhöll på begäran ordet och yttrade: Jag hemställer, att kammaren ville besluta, att andra lagutskottets utlåtande nr 15, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 4 juni 1926 om arbetstidens begränsning, dels ock i ämnet väckta motioner, samma utskotts utlåtande nr 16, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 4 juni 1926 om vissa inskränkningar beträffande tiden för förläg-

gande av bageri- och konditoriarbete, dels ock i ämnet väckta motioner, och samma utskotts utlåtande nr 17, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med anhållan om riksdagens yttrande rörande vissa av den internationella arbetsorganisationens konferens år 1929 fattade beslut, dels ock en i ämnet väckt motion måtte i nu nämnd ordning uppföras främst bland två gånger bordlagda ärenden på föredragningslistan för morgondagens plenum.

Denna hemställan bifölls.

Herr *Möller* avlämnade en av honom m. fl. undertecknad motion, nr 319, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 13 juli 1926 (nr 398) om arbetstiden å svenska fartyg (sjöarbetstidslagen).

Motionen hänvisades till behandling av lagutskott.

Avgåvos och hänvisades till statsutskottet nedannämnda motioner:

nr 320, av herr *Forssell*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av väg- och vattenbyggnadskåren;

nr 321, av herr *Rydén*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder för beredande av nya lokaler för naturhistoriska riksmuseets etnografiska avdelning m. m.;

nr 322, av herr *Rydén*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående exploatering av Ladugårdsgärdet m. m.; samt

nr 323, av herrar *Berling* och *Kropp*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående Markaryd—Veinge järnvägsaktiebolags skuldförhållande till staten.

Upplästes följande inkomna läkarintyg:

Att riksdagsman *Isak Svensson* på grund av akut infektion av de övre luftvägarna tillsvidare är förhindrad deltaga i riksdagsarbetet intygas.

Stockholm d. 31. 3. 1930.

B. Enocksson,
leg. läk.

Anmäldes och bordlades

statsutskottets utlåtanden och memorial:

nr 5, angående regleringen för budgetåret 1930/1931 av utgifterna under riksstatens femte huvudtitel, innefattande anslagen till socialdepartementet;

nr 78, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i anledning av väckta motioner om anslag till svenska eldbegängelseföreningen; och

nr 79, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om Kungl. Maj:ts under tionde huvudtiteln av statsverkspropositionen gjorda framställning angående anslag till försäkringsinspektionen;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 18, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om bostadsrättsföreningar m. m.; och

nr 19, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 20 juni 1924 angående förverkande i visst fall av spritdrycker och vin; samt

Jordbruksutskottets memorial nr 33, angående kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om anslaget till jordbruksdepartementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.02 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Rättelse.

I protokoll nr 19 för den 22 mars f. m.
står å sid. 26 rad 2 uppförån fångvårdsstyrelsen,
läs byggnadsstyrelsen.